

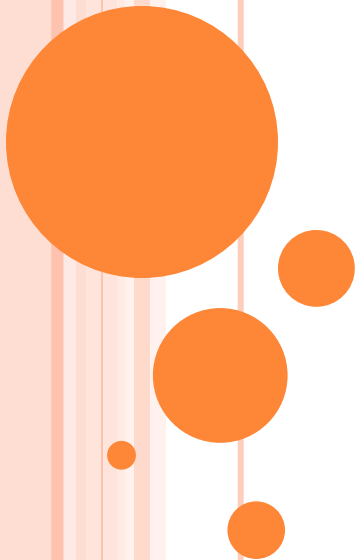
Når terroren rammer:

Rettsaken etter 22.juli-terroren fra en tolks perspektiv

Tolkekonferansen 2022

J. Richard S. Sciaba

Statsautorisert tolk og translatør, cand. jur.

Bakgrunnsopplysninger

- **Forbrytelsen:**
- Den 22. juli 2011 begikk Anders Behring Breivik et enmanns terrorangrep i Oslo og på Utøya
- **8 personer drept og 209 såret** i bombeangrepet i Oslo
- **69 personer drept på Utøya**, 34 var i alderen 14-17 år, og **33 ble såret**

- **Rettsaken:**
- **16. april – 22. juni 2012** i Oslo tingrett + domsavsigelse
- 170 mediaorganisasjoner ble akkreditert til å dekke rettsaken, med totalt **430 utenlandske journalister**
- **Totale kostnader ca. 100 MNOK**

Forberedelser før / under rettssaken

Forhandling om betingelser for tolkene:

- **Avbestillingsklausul**

 - 1 – 3 måneder før oppstart: 50 % betaling for hele perioden

 - < 1 måned før oppstart: 100 % for den første måneden, 50 % for resten (med fradrag for andre tolkeoppdrag)

- **Team**

 - Tre engelsktolker hele tiden, fire under innledningsforedragene (5 eller 6 dager)

- **Adgang til dokumenter på forhånd – stort problem**

- **Betalte forberedelser – 16 t før oppstart + 12 før domsavsigelse**

- **Utforming av tolkerommet** (foto)

- **Felles møte med psykolog - 4. mai!**

Tolkeavtalen

TOLKEOVERSIKT 16.04 – 22.06.2012

Følgende klausuler legges inn i tolkenes oppnevning av retten:

1. Denne oppnevning gjelder tolking norsk/engelsk/norsk i tiden 16.04.12-22.06.12 i henhold til oversendt tolkeliste.
2. Normal arbeidstid er vanlig rettsdag (09.00-16.00). *Hvis det er nødvendig med rettsdager utover kl 16.00 vil tolkene bestrebe seg på å finne en løsning slik at tolkingen kan fortsette etter kl. 16.00.*
3. Tolkene stiller seg også til disposisjon for tolking på pressekonferanser etter nærmere avtale, i den utstrekning det er forenlig med forsvarlig tolking i de ordinære rettsmøtene. De dagene rettsmøtene slutter før kl. 16.00 stiller tolkene seg til disposisjon for tolking på pressekonferanse frem til kl. 16.00 ved behov uten nærmere avtale. De er innforstått med at det også vil være behov for tolking på pressekonferanser etter kl. 16.00. I det vanlig bemanning vil være tre tolker må arbeidsfordelingen mellom disse kunne legges opp slik at det kan tolkes på pressekonferanse frem til kl. 17.00. Pressekonferansene skal fortrinnsvis tolkes simultant fra kabin og bør derfor legges til lokaliteter som muliggjør dette.
4. De dagene i den avtalte perioden der retten ikke møter, skal honoreres fullt ut som om de var arbeidsdager. Tolkene som er oppnevnt for angjeldende uke plikter å holde seg i beredskap til innkalling. De plikter også å tolke i andre saker i Oslo tingrett ved behov disse dagene.
5. Under innledningsforedragene kan alle de fire tolkene i poolen være tilstede hele tiden, som et ledd i forberedelsene til tolking senere i saken. Etter innledningsforedragene vil vanlig bemanning være tre tolker. Dette anses nødvendig både for å ivareta kvaliteten på tolkingen og av praktiske hensyn. På dager/tidspunkter hvor det etter tolkenes vurdering ikke er behov for tre tolker samtidig under rettsforhandlingene, kan OTIR disponere en av de innkalte tolkene til andre, kortvarige oppdrag, etter avtale med tolkene.
6. Tolken avlønnes etter salærforskriftens satser.
7. Ved avbestilling av tolken gjelder følgende tidsfrister: Ved avbestilling 3 måneder eller senere før første avtalte arbeidsdag for hver enkelt tolk, skal tolken motta 50 % av full lønn for hele sin oppnevningsperiode. Dersom saken utsettes eller avlyses 1 måned eller senere før første avtalte arbeidsdag for hver enkelt tolk, skal tolken motta 100 % lønn for den første måneden etter datoen tolkene informeres om avlysningen/utsettelsen, og 50 % for den resterende del av oppnevningsperioden. (Det betyr at dersom tolkene informeres for eksempel den 14. mai om at saken utsettes, avlyses eller forkortes, skal tolkene motta 100 % lønn fram til 14. juni og 50 % i resten av oppnevningsperioden i juni) Helligdager regnes ikke inn i denne bestemmelse. Lønn som tolkene måtte motta for alternativt tolkearbeid i arbeidstiden 9-16 kommer til fradrag time for time. I den utstrekning tolkene ikke får alternativt tolkearbeid plikter de å tolke i andre saker i Oslo tingrett. Det samme gjelder hvis hovedforhandlingen avsluttes tidligere enn planlagt.
8. Tolkene skal få tilsendt tiltalebeslutning og relevante saksdokumenter snarest mulig, og helst i god tid før saken begynner. Etter nærmere avtale med politiet skal tolkene få tilgang til øvrige dokumenter, rapporter m.m. etter behov.
9. Det skal utarbeides et komplett sett med saksdokumenter til tolkekabinen. Tolkene skal også motta kopi av alle dokumenter og støtteark som deles ut under rettssaken.
10. Tolkene har lønnet forberedelse i hht behov etter avtale med OTIRs koordinator, Ann Mari Vellan.

TOLKEOVERSIKT 16.04 – 22.06.2012

11. Tolkene organiserer arbeidet seg i mellom på en slik måte at behovet for tolking er ivarett. En liste over tolkeoppsettet vil bli oversendt OTIR når tiltale, bevisoppgave/vitneliste og fremdriftsplan for rettssaken foreligger. Det vil bli utstedt adgangskort for alle som skal oppholde seg i andre etasje i Oslo tinghus. Tolkene plikter å gi de nødvendige opplysninger til Oslo tingrett slik at dette kan utstedes.
12. Tolkene kan, dersom det foreligger presserende omstendigheter, be seg fritatt for oppnevnte dager. Tolken finner selv sin erstatning, fortrinnsvis innenfor den oppnevnte pool av tolker, og informerer selv retten om dette. Dette må gjøres etter nærmere retningslinjer fra Oslo tingrett slik at eventuelle erstattere kan få adgang til tinghuset.
13. Tolkene har opphavsrett til tolkede lydspor og disse kan kun brukes etter godkjenning av tolkene. Tolkene er innforstått med at lydspor til de deler av forhandlingene som retten godkjenner tv-overføring fra kan brukes uten godkjenning. Tolkene er også innforstått med at lydspor fra pressekonferanser kan brukes uten godkjenning fra tolkene. Utover dette kan tolkede lydspor kun brukes til journalistenes egne redaksjonelle formål, dvs. som grunnlag for skriftlige rapportasjer. Tolkene forutsetter at OTIR tydelig formidler dette til pressens representanter.

Tolkerom – opprinnelig utforming – 26. januar

26. januar

9. mars

Klart!

Forberedelser før rettssaken - dokumenter

Det vi fikk / hadde:

- Tiltalen, NO+EN
- Straffeloven, NO+EN
- Den 1. rettspsykiatriske rapporten, fra VGs nettavis!
- Bevisoppgave, fremdriftsplan

Det vi ikke fikk:

- Alt det andre (tusener av sider med rapporter, inkludert obduksjonsrapporter, åstedsrapporter, tekniske rapporter)

Det vi gjorde:

- Leste det vi fikk + på internett, lagde felles termliste

Termliste – skybasert

Termer 22.7 - fellesdok Anne x

https://docs.google.com/spreadsheet/ccc?key=0Au5JePVWxchtdHg1T05fcEhNbnJWcXJXa0tWWTNqN

Working in Italy: Netw... Italian salaries are am... VG Nett| Dine Penger ... SINTEF Byggforsk Net... varmpumpe_tabell.jp... Glossary of Climate Ch...

J. Richard S. Sciaba

Termer 22.7 - fellesdok Anne+I-J+Nina+Ric ☆

File Edit View Insert Format Data Tools Help Last edit was on September 12, 2012

Comments Share

fx | tannskade

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1	NORSK	ENGELSK	Forkortelse	NØKKELORD 1	NØKKELORD 2	FRA DOK	SIDE	ANNE	I-J	NINA
775	tannskade	dental injury		medisin		TT				
776	tarmben	ilium / iliac bone		medisin	lervåg					
777	tekstbehandler	word processor		data						
778	teleskopisk sikte	telescopic sight / scope		utøya	våpen					
779	teltplass (Utøya)	tent camp		Utøya		TT				
780	tennstift	firing pin		våpen						
781	termisk	thermal (?)		bombe						
782	termografisk kamera	thermographic camera								
783	tertiærladning	tertiary charge		bombe						
784										
	tic	tic	se def.->							
785	Tilpasningsforstyrrelser	Adjustment disorder	F43.2	psyk						
786	Tiltalebeslutning	Indictment		Juss		TT	1			

JRSS PSYK-1-listen fra Nina Sheet3 Tolkekabal Terror2

start 12 W mob... 3 M... Skri... Calc... Aut... 3 G... Micr... NO 15 JUN 20:21:48 SAT

Team

**3 engelsktolker til enhver tid, 4
totalt**

- 20 min på
- 20 min av
- 20 min som assistent for den som tolker

Samtale med psykolog tilbudt av retten 17. april

”Hei,

*Vi vil tilby dere en times fellessamtale med
Psykolog fra Hjelp 24 hvis dere ønsker.*

*Det vil da settes av en time til dette hvor dere
kan få litt veiledning og råd.*

(...)

Oslo tingrett ”

Samtale med psykolog

- **Én sesjon**
- **Etter at en tredjedel av saken var gjennomført**
- **Fjorten ganske enkle lysbilder**
- **Fokus på (vanlig) jobbstress**
- **Ingenting om mulige langtidsvirkninger**
- **Mestringsstrategier:**
 - **Skjerming: Skape følelsemessig distanse**
 - **Regulere eksponering**
 - **Fokus på distanse & ”profesjonell” rolle**
- **Ansvarsfølelse eller for å unngå ansvar?**

”Vanlige” utfordringer

- **Tilgang til parter & dommeren**
- **Hastighet**
- **Termer** (selv om variasjonen her var ekstrem)

Uvanlige utfordringer

- **Følelsmessig påvirkning** (uvanlig grad)
- **Mediaoppmerksomhet**

Media

- 430 utenlandske journalister
- 170 mediaorganisasjoner
- De fleste utenlandske journalister var avhengige av tolkingen

Juss: Komplisert – for jurister, journalister og tolker...

Nettavisen:	” - Han kommer til å påberope seg <u>nødverge</u> sier Geir Lippestad
Dagsavisen:	Breivik krever seg frikjent Anders Behring Breivik avsluttet sin oppsiktsvekkende forsvarstale med å kreve seg frifunnet. Han hevder at han handlet i <u>nødverge</u> på vegne av sin kultur.
Dagbladet:	Han kommer til å påberope seg <u>nødverge</u> , sier Geir Lippestad til Dagbladet.
Aftenposten:	Behring Breivik: Jeg påberoper meg <u>nødrett</u> Anders Behring Breivik nekter straffskyld. Hevder han handlet i <u>nødverge</u> .

NRK:

Artikler

Om rettssaken

Kart

Dødsopprettelse

Rettsaktørene

Tidslinjer

Tolk bommet i retten: Oversatte «nødrett» til «selvforsvar»

Tolken i Oslo tingrett oversatte norsk «nødrett» til engelske «self-defense». Flere utenlandske medier gjentok feilen.

Ett feil ord - mer verdt enn tusen riktige...

Nødrett vs nødverge:
"necessity" vs "self-defence"

Interpreter error in the Breivik Trial used in headlines around the world

Just a few days ago during the trial of the infamous Norwegian mass-killer Breivik, court-appointed interpreter made an error of translating Norwegian term "nødrett" as self-defense. A multitude of international news-sources immediately transmitted this as breaking news around the world, and the articles are still up. Google search for "Breivik self-defense" returns news articles from veritable media such as **CNN, BBC, New York Times** and many others, **including even videos on Youtube.**

Court officials corrected this error the next day, saying the correct legal term was "necessity", but **the damage has already been done.**

On Tuesday, the court-appointed interpreters issued a correction to their translation of Breivik's not guilty plea on Monday. He is not claiming to have acted out of "self-defence", as originally reported, but is using a defence under section 47 of the Norwegian penal code that states: "No person may be punished for any act that he has committed in order to save someone's person or property from an otherwise unavoidable danger when the circumstances justified him in regarding this danger"

o <http://www.bbc.co.uk/news/science-environment-17725466>

Siste dag i rettssaken – 22. juni

Rettssaken er over!

Domsavsigelse – 24. august

Følelsemessig belastning – ”guns and roses”

Tiltalen

“Aaa Bbb, født xx.yyyy 1994

Hun befant seg i skogen øst for Skolestua, og ble skutt to ganger med pistolen og/eller riflen, i hodet og venstre hoftekam. Skuddet i hodet gikk inn i venstre øye og ødela skallen og høyre hjernehalvdel. Bbb døde av skuddskadene i hodet.”

Politiets presentasjon av hvor og hvordan ofrene ble funnet

- Bilder, bilder, bilder

Obduksjonsdukke

Obduksjonsrapporter...

- Skuddet i venstre skulder gikk gjennom skulderbladet og øvre del av brystkassen, og skadet blant annet venstre felles halspulsåre og lungetoppen. Skuddet i korsryggen førte til brudd av 11. og 12. ribben og skader i ryggvirvelsøylen, og etterlot store mengder metallfragmenter i buken. Skuddet i venstre flanke skadet blant annet venstre nyre, milten og venstre leverlapp. Han døde av skuddskadene i brystet og buken.

... og minneord

- *Han tok alltid vare på alle. Han ville at alle skulle ha det bra. Han var selvlært på gitar, og hadde like før Utøya kjøpt seg gitar. Denne står nå nesten ubrukt hjemme. Søsteren skriver i sin blogg: - Jeg er bare 18 og lillebroren min er død. Hvordan skal jeg leve med det? Savnet er ufattelig stort. Du minnes i kjærlighet.*

Vitneforklaringer

“Opprivende arbeid. En tolk hulket inn i mikrofonen sin da Kirsti Løvlie fortalte om hvordan hun hadde mistet sin datter Hanne.”

Original:

“Harrowing work. One interpreter sobbed into her microphone as Kirsti Løvlie told how she had lost her daughter Hanne.”

<http://tinyurl.com/73srp9r>

Skoen er kastet...

- **Tilhører kastet sko på Breivik i retten**
- SAL 250 (NRK.no) En tilhører ble fredag ført ut av rettssalen etter at han kastet en sko mot terrortiltalte Anders Behring Breivik.
- – **Breiviks forsvarer Vibeke Hein Bæra ble truffet i siden av skoen. Stemningen i salen ble fullstendig kaotisk, forteller NRKs reporter Amund Aune Nilsen som var i salen.**
- Han hadde det ikke godt, så han er hentet av ambulanse og fraktet til legevakt for videre behandling, sier politiets innsatsleder på stedet til NRK.

Egne reaksjoner – under og etter

- **Emotional choking**: acute impairment of mental skills because of emotional reactions (activation of the limbic system, fight/flight/freeze)
- **Vicarious traumatization**: **cognitive change** resulting from empathic engagement with trauma survivors, causing **alterations in beliefs** about safety, trust, and control
- **Compassion fatigue**: ”the cost of caring” - **emotional and physical fatigue** due to the use of empathy (syndrome combining secondary traumatic stress & professional burnout)
- **“Survivor’s guilt”**

NOEN RELEVANTE BEGREPER:

- **Emotional choking**: acute impairment of mental skills because of emotional reactions (activation of the limbic system, fight/flight/freeze)
- **Vicarious traumatization**: **cognitive change** resulting from empathic engagement with trauma survivors, causing **alterations in beliefs** about safety, trust, and control
- **Secondary traumatic stress**: natural and consequential behaviours and emotions resulting from knowing about a traumatizing event experienced by a client and the stress resulting from helping or wanting to help a traumatized or suffering client - **behavioural symptoms that mirror the PTSD** presented in the primary victim(s) of trauma
- **Professional burnout**: physical, emotional, psychological, and spiritual **exhaustion** resulting from chronic exposure to persons that are vulnerable or suffering
- **Compassion fatigue**: "the cost of caring" - **emotional and physical fatigue** due to the use of empathy (syndrome combining secondary traumatic stress & professional burnout)

Konklusjoner & lærepenger

- **Vi gjorde en bra jobb (om enn ikke perfekt)**
- **Nøkkelelementer:**
 - Vi tok opp problemer på forhånd
 - Utmerket samarbeid med flere relevante parter
 - Utmerket samarbeid med kolleger
 - Utmerket teknisk utstyr (skjermer) (men rommet var for lite)
 - Felles nettbasert termliste
 - Tiltalen og deler av dommen oversatt på forhånd
 - Følelsen av å delta i en felles innsats med et viktig formål

Råd for lignende saker

- **Forberedelser!**
- **Tolker: Ikke vær beskjedne!**
 - dere er ekspertene
 - samle mest mulig informasjon på forhånd
 - si klart fra om hva dere trenger for å kunne gjøre en god jobb
 - fordel ansvar, unngå dobbeltarbeid
 - lag felles internettbaserte termlister
 - støtt kollegaen(e) din(e)
 - ta egne reaksjoner på alvor
- **Oppdragsgivere/brukere: Vær behjelpelige!!!**

... og til slutt noen ord fra Lisa:

Hold hodet kaldt, og hjertet varmt

Takk for oppmerksomheten!

richard.sciaba@gmail.com